

УДК 378.091.011.3.015.3-051-057.21:005.32:664]:001.891.5
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-2-44>

Олена КРИВИЛЬОВА,
orcid.org/0000-0003-2542-0506
докторка педагогічних наук, доцентка,
професорка кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій
Бердянського державного педагогічного університету
(Запоріжжя, Україна) krivileva.lena@gmail.com

Ольга КУРИЛО,
orcid.org/0000-0002-8344-869X
аспірантка, старша викладачка кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій
Бердянського державного педагогічного університету
(Запоріжжя, Україна) olgakurilo_1990@ukr.net

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО КОМПОНЕНТА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ

У статті визначено зміст мотиваційно-ціннісного компонента як складника готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності; обрано та схарактеризовано діагностичний інструментарій сформованості готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності; встановлено наукову достовірність отриманих результатів експериментального дослідження.

Визначено, що зміст мотиваційно-ціннісного компоненту готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності відображає внутрішнє прийняття цілей професійної діяльності, спрямованість на виконання її завдань, основних професійних функцій, що відповідають певним видам професійної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та вирізняються креативним наповненням; інтерес до пошуку нестандартних способів розв'язання спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності; стійке прагнення досягати очікуваних результатів на основі ціннісних орієнтирів, етичних норм, переконань та професійних установок.

Встановлено, що оцінку сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності можна здійснити за двома критеріями – мотиваційним та етико-професійним – шляхом використання опитувальника «Шкала академічної мотивації» та психодіагностичного тесту «Добро і зло».

Доведено, що результати педагогічного експерименту вказують на позитивну динаміку в експериментальних групах щодо збільшення кількості майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, які на творчому рівні демонструють сформованість мотиваційно-ціннісного компоненту готовності до творчої професійної діяльності (на 16,8%), зменшення кількості майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, у яких рівень сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності до творчої професійної діяльності характеризується як інтуїтивний (на 11,2%).

Ключові слова: мотиваційно-ціннісний компонент, готовність, інженер-педагог, харчова галузь.

Olena KRYVYLOVA,

orcid.org/0000-0003-2542-0506

*Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Professional Education, Labor Training and Technologies
Berdiansk State Pedagogical University
(Zaporizhia, Ukraine) krivileva.lena@gmail.com*

Olga KURILO,

orcid.org/0000-0002-8344-869X

*Postgraduate Student, Senior Lecturer at the Department of Vocational Education,
Labor Training and Technology
Berdiansk State Pedagogical University
(Zaporizhia, Ukraine) olgakurilo1990@gmail.com*

EXPERIMENTAL STUDY OF THE FORMATION OF THE MOTIVATION-VALUE COMPONENT OF THE READINESS OF FUTURE FOOD INDUSTRY ENGINEERS-TEACHERS

The article defines the content of the motivational and value component as a component of the readiness of future food industry engineers-teachers for creative professional activity; the diagnostic toolkit of the formation of readiness of future food industry engineers-teachers for creative professional activity was selected and characterized; the scientific reliability of the obtained results of the experimental research has been established.

It was determined that the content of the motivational and value component of the readiness of future food industry engineers-teachers for creative professional activity reflects the internal acceptance of the goals of professional activity, the focus on fulfilling its tasks, the main professional functions corresponding to certain types of professional activity in professional (vocational-technical) educational institutions and are distinguished by creative content; interest in finding non-standard ways of solving specialized tasks and practical problems in the field of professional activity; persistent desire to achieve expected results based on value guidelines, ethical norms, beliefs and professional attitudes.

It was established that the assessment of the formation of the motivational and value component of the readiness of future food industry engineers-teachers for creative professional activity can be carried out according to two criteria – motivational and ethical-professional – by using the questionnaire «Academic Motivation Scale» and the psychodiagnostic test «Good and Evil».

It is proved that the results of the pedagogical experiment indicate a positive dynamic in the experimental groups regarding an increase in the number of future food industry engineers-teachers, who at the creative level demonstrate the formation of the motivational and value component of readiness for creative professional activity (by 16,8%); a decrease in the number of future food industry engineers-teachers, in which the level of formation of the motivational and value component of readiness for creative professional activity is characterized as intuitive (by 11,2%).

Key words: *motivational and value component, readiness, engineer-teacher, food industry.*

Постановка проблеми. У концепції розвитку педагогічної освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України, 2018) визначено низку проблем, що заважають забезпеченню умов для становлення і розвитку сучасних альтернативних моделей безперервного професійного та особистісного розвитку педагогів. До них, окрім інших, віднесено недосконалі методики професійного розвитку педагогічних працівників, які зорієнтовані на формальне дотримання встановлених вимог, а не на особистісне та професійне зростання педагогічних працівників. Шляхом вирішення означеної проблеми є вдосконалення системи педагогічної освіти для створення бази підготовки мотивованих педагогічних працівників нової генерації, зокрема інженерів-педагогів харчової галузі.

Аналіз досліджень. У науковій літературі під мотивом розуміють: підставу, привід для

якої-небудь дії або вчинку (Бусел, 2005) стан схильності до дії, який стимулює активність особистості та надає сенсу окремим її діям, цілям і умовам їх досягнення (Дворецька, 2001: 154); складне психологічне утворення, усвідомлення причин конкретної поведінки, що має цільову спрямованість, пов'язану із задоволенням певних благ, реалізацією інтересів, ціннісних орієнтацій, настанов, очікувань індивіда (Кіріченко, 2016); предметний зміст потреби, для задоволення якої суб'єкт здійснює активну, спрямовану діяльність (Дубічинський, 2012: 66). Ціннісні орієнтації та професійні мотиви, є вихідними засадами професійного становлення особистості (Алексеева, 2013).

В структурі особистості рушійною силою зовнішньої і внутрішньої активності є мотивація (Нечипоренко, 2017), що спонукає її до діяль-

ності, пов'язаної із задоволенням певних потреб (Дубічинський, 2012: 66).

Мотивація є регуляторним компонентом навчальної діяльності, який забезпечує високу результативність навчання унаслідок педагогічного впливу та прогнозує пізнавальну активність здобувачів вищої освіти і перетворює зовнішню регуляцію на саморегуляцію (Войтович, 2014).

Мотивацію розуміємо як систему мотивів або стимулів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки (Гончаренко, Нічкало, 2000). Отже, мотивація майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі зумовлена їх професійними інтересами, ціннісними орієнтаціями та ідеалами.

Дослідники (О. Акімова (Акімова, 2011), І. Войтович (Войтович, 2014), В. Климчук і В. Горбунова (Климчук, Горбунова, 2014), М. Кот (Кот, 2017), О. Мірошніченко (Мірошніченко, 2016), В. Семиченко (Семиченко, 2004)) відзначають полідетермінованість і полімотивованість процесу професійної підготовки, багаторівневість і особистісно-діяльну репрезентованість, компенсаторність мотиваційно-ціннісної структури особистості. Встановлюється взаємозв'язок цінностей, мотивів та активності, який визначає ефективність професійної підготовки за рахунок зростання компетентності (Войтович, 2014). Зокрема, мотиваційно-ціннісний компонент являє собою сукупність соціальних установок, мотивів, нахилів, інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій і сформованих психологічних властивостей, які визначають рівень розвитку мотиваційної сфери майбутніх педагогів до вирішення педагогічних проблем та спонукають здійснювати професійну діяльність, спрямовану на вирішення цих проблем (Акімова, 2011).

Водночас слід констатувати, що бракує наукових досліджень, які спрямовані на перевірку сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Метою статті є висвітлення результатів експериментальної перевірки сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Відповідно до мети визначено такі завдання: визначити зміст мотиваційно-ціннісного компонента як складника готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності; обрати та схарактеризувати діагностичний інструментарій сформованості готовності майбутніх інженерів-педагогів харчо-

вої галузі до творчої професійної діяльності; встановити наукову достовірність отриманих результатів експериментального дослідження.

Виклад основного матеріалу. Одним із ключових компонентів готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності є мотиваційно-ціннісний компонент, який характеризуємо як: внутрішнє прийняття цілей професійної діяльності, спрямованість на виконання її завдань, основних професійних функцій, що відповідають певним видам професійної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та вирізняються креативним наповненням; інтерес до пошуку нестандартних способів розв'язання спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності; стійке прагнення досягати очікуваних результатів на основі ціннісних орієнтирів, етичних норм, переконань та професійних установок (Kurilo, Kryvylova, Alieksieieva, 2022)

Мотивація визначає організованість, активність і стійкість поведінки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; активує потреби по відношенню до майбутньої професійної діяльності та допомагає оцінити можливості її успішної реалізації. Ефективність професійної діяльності значною мірою залежить від безпосереднього ставлення до неї майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі. Саме це ставлення відображається в мотивах професійної діяльності, що може реалізуватися у низці форм: інтересах, тобто позитивно забарвленому емоційному процесі, пов'язаному з потребою дізнатися щось нове про об'єкт інтересу, підвищеною увагою до нього; прагненнях, тобто наполегливому бажанні чогось досягти або щось здійснити, в силу чого на перший план виступає динамічна сторона діяльності та прикладання вольових зусиль спрямованих на досягнення значущих цілей; переконаннях, які становлять основу соціогенних мотивів і втілюють усвідомлені потреби здобувачів освіти діяти відповідно до своєї внутрішньої позиції, поглядів, теоретичних принципів, тобто виконують роль орієнтирів та направляють поведінку і вольові дії; установках, стійких схильностей до певних форм реагування, тобто до певної програми поведінки в конкретній ситуації, що базується на попередньому досвіді та може бути закладена в очікуваних результатах діяльності. Під моральними якостями розуміємо етичні норми та правила поведінки, що визначаються цими якостями (Курило, 2021)

З оцінки сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-

педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності обрано два критерія: мотиваційний (стійкість прагнення досягти успіху в професійній діяльності; усвідомлення власних потреб щодо успішного творчого вирішення спеціалізованих задач і практичних проблем професійної діяльності засобами творчого підходу; цілепокладання, що задовольняє вимоги мотивації до творчої професійної діяльності); етико-професійний (усвідомлення істинності моральних цінностей до явищ навколишньої дійсності, інших людей та їх вчинків, моральних відносин у творчій професійній діяльності).

Рівень сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності вимірювався за допомогою опитувальника «Шкала академічної мотивації» (Кузнецов, Фоменко, Жданюк, 2019) та психодіагностичного тесту «Добро і зло» (Клочек, 2018).

Опитувальник «Шкала академічної мотивації» (Кузнецов, Фоменко, Жданюк, 2019) було зорієнтовано на дослідження професійної спрямованості, що стимулює певні дії. Знання про її зміст та характер надає можливість зрозуміти причини, що становлять підґрунтя проблем навчальної активності здобувачів вищої освіти, і реалізувати відповідний психолого-педагогічний супровід становлення майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі.

Опитувальник містить 28 тверджень, щодо яких досліджувані висловлюють міру своєї згоди за 5-бальною шкалою. Твердження групуються за 7 шкалами. З них три шкали відносяться до внутрішньої мотивації: пізнавальна мотивація, мотивація досягнення, мотивація саморозвитку. Наступні три шкали вимірюють зовнішню мотивацію: мотивація самоповаги, інтроєційована мотивація та екстернальна. Особливою шкалою є шкала амотивації.

На початковому етапі педагогічного експерименту результати засвідчили наявність відмінностей у проявах внутрішньої та зовнішньої шкал мотивації у досліджуваних групах, що пояснюється домінуванням шкали зовнішньої мотивації над внутрішньою. Зокрема, шкала зовнішньої мотивації: мотивація самоповаги (вимірює бажання вчитися заради відчуття власної значущості і підвищення самооцінки за рахунок досягнень в навчанні) – 17,0% контрольна група та 16,8% експериментальна група; інтроєційована мотивація (вимірює спонування до навчання, обумовлене відчуттям сорому і почуття обов'язку перед собою та іншими значущими

людьми) – 14,7% контрольна група та 14,5% експериментальна група; екстернальна мотивація (оцінює ситуацію вимушеності навчальної діяльності, обумовлену необхідністю для здобувача вищої освіти слідувати вимогам, які диктуються соціумом: він вчиться, щоб уникнути можливих проблем, при цьому потреба в автономії максимально фруструється) – 16,4% контрольна група та 16,3% експериментальна група; шкала внутрішньої мотивації: пізнавальна мотивація (спрямована на діагностику прагнення пізнати нове, зрозуміти досліджуваний предмет, пов'язана з переживанням інтересу і задоволення в процесі пізнання) – 15% контрольна група та 13,5% експериментальна група; мотивація досягнення (вимірює намагання у досягненні максимально високих результатів в навчанні, відчуття задоволення в процесі вирішення складних завдань) – 13,3% контрольна група та 13,7% експериментальна група; мотивація саморозвитку (вимірює вираженість прагнення до розвитку своїх здібностей, свого потенціалу в рамках навчальної діяльності, досягнення відчуття майстерності і компетентності) – 11,6% контрольна група та 10% експериментальна група; окремою шкалою є шкала амотивації (вимірює відсутність інтересу і відчуття усвідомленості навчальної діяльності) – 12,0% контрольна група та 15,2% експериментальна група.

Психодіагностичний тест «Добро і зло» (Клочек, 2018) було зорієнтовано на дослідження ціннісних орієнтирів, етичних норм, переконань та професійних установок майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, завдяки яким відбувається конструктивне налагодження їх взаємовідносин як суб'єктів освітнього процесу. Метою психодіагностичного тесту «Добро і зло» була оцінка двох протилежних якостей майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі за функціями добра та зла, які водночас є їх цінностями. Вони перебувають на різних полюсах моральної сфери майбутніх фахівців та відображають її тяжіння до високого, морального, духовного чи низького – такого, що суперечить нормам загальнолюдської моралі. Цінності добра та зла підтримуються переконаннями особистостей, що спонукає до амбівалентних мотиваційних тенденцій і поведінкових проявів.

Під час застосування психодіагностичного тесту «Добро і зло» ми отримали інформацію про моральні настанови та переконання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, які спрямовують поведінку до побудови стосунків з учасниками освітнього процесу. Виявили на який

особистий і професійний досвід спиралися здобувачі вищої освіти, які знання про моральні якості стали основою для моральних переконань.

На початковому етапі педагогічного експерименту виявлено, що лише 13,2% (КГ) та 11,9% (ЕГ) майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі мають високий рівень розвитку моральних переконань, що свідчить про те, що вони мають тверду впевненість щодо необхідності дотримання соціальних і моральних норм як у житті загалом, так і в педагогічній діяльності зокрема; в їхніх поглядах на учня, на своє та його місце в системі педагогічної взаємодії виявляється переконаність в істинності моральних ідей добра, чесності, справедливості, добропорядності. Соціальні та моральні переконання педагогів стають основою їхньої моральної настанови максимально виявляти гуманність щодо учнів, що втілюється в справедливих діях і вчинках. 61,8% (КГ) та 59,3% (ЕГ) майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі мають переважно середній та низький рівень розвитку моральних переконань, що свідчить про те, що моральні цінності, до яких належить і справедливість, не мають альтернативи, оскільки слідування моральним ідеалам гармонізує професійний простір учителя і виводить на найвищий рівень його професійної самореалізації. Однак ситуативно, за певних обставин, педагоги цього рівня можуть дещо відходити від загальноприйнятих норм, а тому моральні переконання поступаються мотивам простішого і зручнішого вирішення педагогічної ситуації. Засвоєні впродовж професійної освіти та набуття педагогічного досвіду моральні знання не піддаються творчій переробці вчителями, а тому розглядаються більше як догма, аніж як керівництво щодо взаємодії з учнями. 25% (КГ) та 28,8% (ЕГ) майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі мають низький рівень розвитку моральних переконань, що свідчить про те, що вони переважно нехтують соціальними і моральними нормами. Їм не притаманні тверді переконання в необхідності моральних якостей у педагога. Часто ці переконання, які, безумовно, їм властиві, поступаються безпринципному баченню вирішення педагогічної ситуації. Нестійкі моральні принципи ґрунтуються на моральних знаннях, які поверхово були засвоєні вчителями, не пропущені крізь світоглядні інстанції, а тому не дозволяють обрати правильне рішення в педагогічній ситуації і конструктивно вибудувати стосунки з учнями.

За результатами дослідження, початковий рівень сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-

педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності переважно відповідав репродуктивному рівню (45,4% КГ та 48,8% ЕГ).

Отже, майбутні інженери-педагоги харчової галузі потребували допомоги в узгодженні розуміння специфіки напряму підготовки із спеціальності, особливостей роботи в галузі освіти або промисловості та уявлень щодо творчої професійної діяльності.

На етапі формувального експерименту у процесі впровадження психолого-педагогічних умов (посилення креативного наповнення практико-орієнтованого змісту навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; використання елементів творчої діяльності у формах організації освітнього процесу, методах та засобах навчання майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі; психолого-педагогічний супровід індивідуально-креативного професійного становлення майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі) здійснено вплив на мотиваційно-ціннісний компонент готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності.

Після проведення формувального експерименту спостерігається позитивна динаміка в експериментальних групах: збільшилася кількість майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, які на творчому рівні демонструють сформованість мотиваційно-ціннісного компонента готовності до творчої професійної діяльності (на 16,8%), а саме: яскраво виявлене стійке прагнення досягти успіху в професійній діяльності (творча мотивація – наявність мотивів, що актуалізують креативність знаходяться на високому рівні, сформованість потреби бути креативним у професійній реалізації); усвідомлення власних потреб щодо успішного творчого вирішення спеціалізованих задач і практичних проблем професійної діяльності засобами творчого підходу з високим ступенем позитивної мотивації; цілепокладання, що задовольняє вимогам мотивації до творчої професійної діяльності (творче ставлення до майбутньої професії на високому рівні); стійке прийняття істинності моральних цінностей до явищ навколишньої дійсності, інших людей та їх вчинків, моральних відносин у творчій професійній діяльності (норм і принципів педагогічної моралі, культури та етики).

Наприкінці педагогічного експерименту зменшилася кількість майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, у яких рівень сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності до творчої професійної діяльності характеризується як інтуїтивний (на 11,2%).

Отримані дані підтверджено використанням методів математичної статистики, зокрема розрахунку t -критерію Стюдента та непараметричного критерію Пірсона – χ^2 . Так, одержане значення t -критерію Стюдента ($t_{\text{табл.}}(1,96) < t_{\text{розрах.}}(7,38)$) свідчить про відмінність рівня сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності до творчої професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі експериментальної й контрольної груп з імовірністю 95 %. Значення критерію Пірсона ($\chi^2_{\text{експ.}} > \chi^2_{\text{крит.}}(12,02 > 7,8)$) при рівні значущості 0,05 свідчить про вплив психолого-педагогічних умов структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності на формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності.

Висновки. Зміст мотиваційно-ціннісного компоненту готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності відображає внутрішнє прийняття цілей професійної діяльності, спрямованість на виконання її завдань, основних професійних функцій, що відповідають певним видам професійної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та вирізняються креативним наповне-

нням; інтерес до пошуку нестандартних способів розв'язання спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності; стійке прагнення досягати очікуваних результатів на основі ціннісних орієнтирів, етичних норм, переконань та професійних установок.

Оцінку сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності можна здійснити за двома критеріями – мотиваційним та етико-професійним – шляхом використання опитувальника «Шкала академічної мотивації» та психодіагностичного тесту «Добро і зло».

Результати педагогічного експерименту вказують на позитивну динаміку в експериментальних групах щодо збільшення кількості майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, які на творчому рівні демонструють сформованість мотиваційно-ціннісного компоненту готовності до творчої професійної діяльності (на 16,8%), зменшення кількості майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі, у яких рівень сформованості мотиваційно-ціннісного компонента готовності до творчої професійної діяльності характеризується як інтуїтивний (на 11,2%).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kurilo Olga, Kryvylova Olena, Aliksieieva Ganna. Strengthening the Human Resources Potential of the Food Industry in the Context of Professional Creativity. World Research Society International Conference, 16th–17th July 2022. Puerto Plata, Dominican Republic: Institute for Technology and Research (ITRESERCH). 2022. pp. 49–56.
2. Акімова О.В. Теоретико-методичні засади формування творчого мислення майбутнього вчителя в умовах університетської освіти: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2011. 534 с.
3. Алексеева Т.В. Професійне становлення особистості в системі вузівської підготовки: теоретико-методологічний аналіз проблеми. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Психологічні науки. 2013. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnads_2013_4_18 (дата звернення: 14.12.2022).
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: Перун, 2005. С. 392.
5. Войтович І.С. Мотивація навчання майбутніх учителів у процесі їх підготовки до професійної діяльності. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2014. № 4. С. 47–59.
6. Дворецька Г.В. Соціологія праці: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2001. С. 154.
7. Кіріченко О.В. Сутність, структура та формування мотивів трудової діяльності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 9. 2016. С. 80–83.
8. Климчук В.О., Горбунова В.В. Внутрішня мотивація учбової діяльності молоді: теорія, методика, програма розвитку: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 110 с.
9. Клочек Л.В. Методи діагностики когнітивно-інформаційної складової соціальної справедливості особистості педагога. Теорія і практика сучасної психології. 2018. № 2. С. 129–133.
10. Кот М.І. Професійна мотивація студентів як спосіб активізації навчання. Педагогічні науки. 2017. Випуск LXXV. Том 1. С. 130–132.
11. Кузнецов М.А., Фоменко К.І., Жданюк Л.О. Ставлення до навчання студентів з низьким рівнем академічної мотивації. Харків: ХНПУ, 2019. 154 с.
12. Курило О.Ю. Мотиваційно-ціннісні орієнтири формування готовності майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі до творчої професійної діяльності. Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації: матер. II Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф., 25–27 травня 2021 р. / ред. кол.: В.М. Кюрчев, Н.Л. Сосницька, М.І. Шут та ін. Мелітополь: ТДАТУ, 2021. С. 129–133.
13. Мірошниченко О.А. Види мотивації особистості до професійної діяльності. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. 2016. № 25. С. 87–93.

14. Нечипоренко М. Мотивація як ключовий фактор майбутніх учителів іноземних мов до професійно особистісного саморозвитку. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2017. № 2. С. 102–109.
15. Про концепцію розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення: 03.12.2022).
16. Професійна освіта: словник: навч. посіб. / уклад. С.У. Гончаренко та ін.; ред. Н.Г. Ничкало. К.: Вища школа, 2000. 380 с.
17. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. К.: Вища школа, 2004. 335 с.
18. Сучасний тлумачний словник: 65 000 слів / за заг. ред. В.В. Дубічинського. Харків: Школа, 2012. С. 66.

REFERENCES

1. Kurilo Olga, Kryvylova, Olena Aliksieieva Ganna. Strengthening the Human Resources Potential of the Food Industry in the Context of Professional Creativity. World Research Society International Conference, 16th–17th July 2022. Puerto Plata, Dominican Republic: Institute for Technology and Research (ITRESERCH), 2022, pp. 49–56 [in English].
2. Akimova O.V. Teoretyko-metodychni zasady formuvannya tvorchoho myslennia maibutnoho vchytelia v umovakh universytetskoï osvity [Theoretical and methodological principles of the formation of creative thinking of the future teacher in the conditions of university education]. Thesis ... doctor of pedagogy Sciences: 13.00.04 / Vinnytsia. state ped. University named after M. Kotsyubynskyi. Vinnytsia, 2011, 534 p. [in Ukrainian].
3. Aleksiieva T.V. Profesiine stanovlennia osobystosti v systemi vuzivskoï pidhotovky: teoretyko-metodolohichni analiz problemy [Professional development of personality in the system of university training: theoretical and methodological analysis of the problem]. Bulletin of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Psychological sciences, 2013, Issue 4, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_4_18 (date of application: 14.12.2022) [in Ukrainian].
4. Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoï ukrainskoï movy (z dod. i dopov.) [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language (with supplements and supplements)]. Structure. and goal ed. V.T. Busel K.; Irpin: Perun, 2005, pp. 392 [in Ukrainian].
5. Voitovych I.S. Motyvatsiia navchannia maibutnikh uchyteliv u protsesi yikh pidhotovky do profesiinoï diialnosti [Training motivation of future teachers in the process of their preparation for professional activity]. Proceedings. Series: Pedagogy, 2014, No. 4, pp. 47–59 [in Ukrainian].
6. Dvoretzka H.V. Sotsiolohiia pratsi: navchalnyi posibnyk [Sociology of work: a study guide]. K.: KNEU, 2001, pp. 154 [in Ukrainian].
7. Kirichenko O.V. Sutnist, struktura ta formuvannya motyviv trudovoï diialnosti [The essence, structure and formation of labor motives]. Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: International economic relations and the world economy, Issue 9, 2016, pp. 80–83 [in Ukrainian].
8. Klymchuk V.O., Horbunova V.V. Vnutrishnia motyvatsiia uchbovoï diialnosti molodi: teoriia, metodyka, prohrama rozvytku: monohrafiï [Internal motivation of educational activity of youth: theory, methodology, development program: monograph]. Zhytomyr: Publication of ZhDU named after I. Franka, 2014, 110 p. [in Ukrainian].
9. Klochek L.V. Metody diahnozy kohnityvno-informatsiinoï skladovoï sotsialnoï spravlydlyvosti osobystosti pedahoha [Methods of diagnosing the cognitive and informational component of the social justice of the teacher's personality]. Theory and practice of modern psychology, 2018, No. 2, pp 129–133 [in Ukrainian].
10. Kot M.I. Profesiina motyvatsiia studentiv yak sposib aktyvizatsii navchannia [Professional motivation of students as a way to activate learning]. Pedagogical sciences, 2017, Issue LXXV, Volume 1, pp 130–132 [in Ukrainian].
11. Kuznietsov M.A., Fomenko K.I., Zhdaniuk L.O. Stavlennia do navchannia studentiv z nyzkym rivnem akademichnoï motyvatsii [Attitudes towards learning of students with a low level of academic motivation]. Kharkiv: KhNPU, 2019, 154 p. [in Ukrainian].
12. Kurylo O.Iu. Motyvatsiino-tsinnisni oriientyry formuvannia hotovnosti maibutnikh inzheneriv-pedahohiv kharchovoï haluzi do tvorchoï profesiinoï diialnosti [Motivational and value guidelines for the formation of readiness of future engineers-pedagogues of the food industry for creative professional activity]. Development of modern science and education: realities, quality problems, innovations: Mater. II International Science-Pract. Internet conference, 25th-27th May 2021 / ed. coll.: V.M. Kyurchev, N.L. Sosnytska, M.I. Shut et al. Melitopol: TDATU, 2021, pp 129–133 [in Ukrainian].
13. Miroshnychenko O.A. Vydy motyvatsii osobystosti do profesiinoï diialnosti [Types of personal motivation for professional activity]. Pedagogical education: theory and practice/ Psychology. Pedagogy, 2016, No. 25, pp. 87–93 [in Ukrainian].
14. Nечypоренко М. Мотивація як ключовий фактор майбутніх учителів іноземних мов до професійно особистісного саморозвитку [Motivation as a key factor for future teachers of foreign languages for professional and personal self-development]. Proceedings. Series: Pedagogy, 2017, No. 2, pp, 102–109 [in Ukrainian].
15. Про концепцію розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. [On the concept of development of pedagogical education: order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 16 July 2018]. No. 776, URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (date of application: 03.12.2022) [in Ukrainian].
16. Професійна освіта: словник: навч. посіб. [Professional education: dictionary: education. manual]. Structure. S.U. Honcharenko and others; ed. N.G. Nychkalo. K.: Higher School, 2000, 380 p. [in Ukrainian].
17. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. [Psychology of pedagogical activity: teaching. manual]. K.: Higher School, 2004, 335 p. [in Ukrainian].
18. Сучасний тлумачний словник: 65 000 слів [Contemporary explanatory dictionary: 65,000 words]. In general ed. V.V. Dubichinsky. Kharkiv: School, 2012, pp. 66 [in Ukrainian].